

Undervisernoter: Voksenansvaret § 3.

Alle anbringelsessteder

<p>Voksenansvar for anbragte børn og unge</p> <p>Voksenansvar</p> <p>Alle anbringelsessteder</p> <ul style="list-style-type: none">• Plejefamilier• Private opholdssteder• Døgninstitutioner

Undervisernoterne består af to dele:

1. del: Baggrundsviden til underviseren
2. del: Noter til de enkelte dias til undervisningen

Del 1: Baggrundsviden til underviseren

Overskrift	Noter
Anvendelsesområde:	Materialet er målrettet til undervisning af plejefamilier, ledere og medarbejdere i private opholdssteder og på alle typer af døgninstitutioner, dvs. almindelige åbne døgninstitutioner, delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner, delvis lukkede døgninstitutioner samt sikrede og særlig sikrede afdelinger på sikrede institutioner
Regler i fokus:	Fokus i denne model er voksenansvarslovens § 3, der beskriver overdragelsen af voksenansvaret: Voksenansvarsloven: <i>§ 3. Ansvaret for at varetage den daglige omsorg overgår fra forældrene til plejefamilierne og personalet på anbringelsessteder efter § 66, stk. 1, i lov om social service, når et barn eller en ung anbringes uden for hjemmet. Dette ansvar indebærer bl.a., at plejefamilierne og personalet som led i varetagelsen af denne omsorg kan foretage nødvendige indgreb i barnets eller den unges selvbestemmelsesret for at sikre barnets eller den unges interesser, herunder sikre, at barnets eller den unges fysiske og psykiske behov opfyldes, og at barnet eller den unge opbygger kompetencer til at indgå i sociale relationer, trives og modtager læring.</i> <i>Stk. 2. Omsorgen for et barn eller en ung skal varetages ud fra en konkret afvej-</i>

	<p><i>ning af barnets eller den unges grundlæggende rettigheder og under hensyntagen til barnets eller den unges alder, modenhed og funktionsevne samt under iagttagelse af proportionalitetsprincippet, jf. § 7.</i></p> <p>Reglerne om voksenansvaret er uddybet i vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge, pkt. 39-47.</p>
<p>Anvendte kilder til materialet:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lov om voksenansvar for anbragte børn og unge (Lov nr. 619 af 8. juni 2016) • Lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og lov om folkeskolen (Lov nr. 647 af 8. juni 2016) • Forslag til Lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge (Lovforslag nr. L 162, Fremsat den 30. marts 2016 af social- og indenrigsministeren) • Lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og lov om voksenansvar for anbragte børn og unge (Lov nr. 1543 af 13. december 2016) • Lov om ændring af lov om socialtilsyn, lov om social service og lov om voksenansvar for anbragte børn og unge (Lov nr. 1544 af 13. december 2016) • Bekendtgørelse om voksenansvar for anbragte børn og unge (Bek. nr. 1707 af 20. december 2016) • Vejledning til lov om voksenansvar for anbragte børn og unge (Vejl. nr. 10370 af 21. december 2016) • Betænkning fra Udvalget om magtanvendelse på anbringelsessteder for børn og unge (Magtanvendelsesudvalget) (Betænkning nr. 1551. Marts 2015) • Konsulentbistand i relation til magtanvendelsesudvalget Afrapportering. Rambøll, november 2013.
<p>Materialets anvendelse:</p>	<p>Materialet er udarbejdet med henblik på at indgå som et centralt element på kursusdage for plejefamilier, herunder kommunale plejefamilier samt medarbejdere og ledere på opholdssteder og døgninstitutioner.</p> <p>Modulet kan også anvendes som selvstændigt undervisningsforløb f.eks. ved en temadag, et personalemøde eller lignende.</p>
<p>Baggrund for lov om voksenansvar for anbragte børn og unge</p>	<p>I juni 2013 nedsatte den daværende regering Udvalget om magtanvendelse på anbringelsessteder for børn og unge (Magtanvendelsesudvalget). Udvalget havde til formål at afklare, beskrive og analysere de etiske, juridiske og praktiske grænsedragninger for anvendelse af magt over for anbragte børn og unge, herunder analysere udfordringerne ved det daværende regelsæt. Magtanvendelsesudvalget skulle endvidere komme med forslag til et kommende regelsæt.</p> <p>Baggrunden for nedsættelsen af udvalget var bl.a., at både Folketingets Ombudsmand og Folketingets § 71-tilsyn havde påpeget, at det eksisterende hjemlesgrundlag for magtanvendelse på børne- og ungeområdet var uklart.</p> <p>Magtanvendelsesudvalget havde en bred sammensætning af medlemmer bl.a. med kommunale og regionale repræsentanter, repræsentanter for relevante organisationer for praksisfeltet, børneorganisationer samt faglige eksperter. I udvalgsarbejdet deltog tre børneeksperter, som tidligere har været anbragt. Daværende direktør ved Folketingets ombudsmand Jens Møller fungerede som for-</p>

mand for udvalget. Børnerådet sikrede endvidere yderligere inddragelse af børn og unge gennem tre børneekspertergrupper.

Magtanvendelsesudvalget afgav i marts 2015 betænkning nr. 1551/2015 om Magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet.

Magtanvendelsesudvalget anbefalede, at der blev udarbejdet et helt nyt og selvstændigt regelsæt om magtanvendelse over for anbragte børn og unge med en tydeliggørelse af de eksisterende regler, herunder med tydeliggørelse af børn og unges rettigheder i relation til magtanvendelse og andre indgreb i børn og unges selvbestemmelsesret. På enkelte områder anbefalede udvalget en vis udvidelse af adgangen til at gribe ind overfor anbragte børn og unge, herunder muligheden for afværgehjælp og undersøgelse af et barn eller en ung person på sikrede døgninstitutioner. Udvalget tog i sine overvejelser og anbefalinger udgangspunkt i børn og unges grundlæggende rettigheder, herunder retten til omsorg og beskyttelse.

Den 5. november 2015 indgik Regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Alternativet, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti en aftale om rammerne for voksenansvar over for anbragte børn og unge (Klare rammer for voksenansvar over for anbragte børn og unge). Aftalen følger op på aftalen om udmøntningen af satspuljen for 2016 for social- og indenrigsområdet. Aftalen lægger sig tæt op ad anbefalingerne fra Magtanvendelsesudvalget, og loven om voksenansvar overfor anbragte børn og unge er en udmøntning af den politiske aftale.

Lov om voksenansvar har til formål at fastsætte rammer for plejefamilier og personales adgang til, som led i varetagelsen af den daglige omsorg, at anvende magt og foretage andre indgreb i anbragte børn og unges selvbestemmelsesret og sikre de anbragte børn og unges retssikkerhed i forbindelse hermed.

Lov om voksenansvar for anbragte børn og unge regulerer forholdene under anbringelsen, og den indeholder således blandt andet flere af de bestemmelser, der før fandtes i servicelovens §§ 123-123d samt den tidligere magtanvendelsesbekendtgørelse. Bestemmelser om afgørelser om anbringelse og kriterier for anbringelse på delvis lukkede afdelinger og delvis lukkede institutioner samt sikrede afdelinger og særlig sikrede afdelinger er samlet i servicelovens §§ 63a-63c i kapitel 11 om særlig støtte til børn og unge.

Del 2: Noter til de enkelte dias

Dias 2:

<p>Lovens ordlyd</p> <p>§ 3. Ansvar for at varetage den daglige omsorg overgår fra forældrene til plejefamilierne og personalet på anbringelsessteder efter § 66, stk. 1, i lov om social service, når et barn eller en ung anbringes uden for hjemmet. Dette ansvar indebærer bl.a., at plejefamilierne og personalet som led i varetagelsen af denne omsorg kan foretage nødvendige indgreb i barnets eller den unges selvbestemmelsesret for at sikre barnets eller den unges interesser, herunder sikre, at barnets eller den unges fysiske og psykiske behov opfyldes, og at barnet eller den unge opbygger kompetencer til at indgå i sociale relationer, trives og modtager læring.</p> <p>Stk. 2. Omsorgen for et barn eller en ung skal varetages ud fra en konkret afvejning af barnets eller den unges grundlæggende rettigheder og under hensyntagen til barnets eller den unges alder, modenhed og funktionsevne samt under iagttagelse af proportionalitetsprincippet, jf. § 7.</p> <p>Voksenansvar 2</p>

Dias 2	<p>Noter: Lovens ordlyd</p> <p>Bestemmelsen i § 3 om voksenansvar danner sammen med formålsbestemmelsen i lovens § 1 rammen for lovens øvrige bestemmelser. Bestemmelsen skal endvidere ses i sammenhæng med § 46 i serviceloven, som angiver formålet med indsatsen.</p> <p>§ 3 præciserer, at når et barn eller en ung anbringes uden for hjemmet, er det plejefamilierne eller personalet på anbringelsesstederne, der skal sikre, at barnet eller den unge modtager den nødvendige omsorg og personlige støtte. Endvidere præciseres, at anbringelsesstedernes ansvar bl.a. indebærer, at plejefamilierne og personalet som led i varetagelsen af den daglige omsorg kan foretage nødvendige indgreb i barnet eller den unges selvbestemmelsesret for at sikre barnet eller den unges interesser.</p>
-----------	--

Dias 3-4:

Omsorgspligten - forældreansvaret

Forældreansvarslovens § 2

- Børn og unge er under forældremyndighed, fordi de har behov for, at nogen passer på dem
- Forældremyndigheden skal drage omsorg for barnet og kan træffe afgørelse om barnets personlige forhold ud fra barnets interesse og behov
- Barnet har ret til omsorg og tryghed. Barnet skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling

Voksenansvar

3

Omsorgspligten - forældreansvaret

Forældreansvarslovens § 2

- Forældremyndighedens omsorgspligt indebærer bl.a. den daglige omsorg, herunder at sikre, at barnet får tilstrækkelig:
 - Mad
 - Tøj
 - Søvn
 - Bolig
 - Varme
 - Pleje
 - Lægehjælp
 - M.v.
- Forældremyndighedsindehaveren vil, som led i omsorgen, kunne foretage visse dagligdags ting over for barnet herunder handle mod barnets vilje og ved brug af en vis mængde magt

Voksenansvar

4

Noter: **Omsorgspligten - forældreansvaret**

Dias
3-4

Forældremyndighed og omsorgspligt

Omsorgspligten er beskrevet i forældreansvarsloven. Børn og unge under 18 år er, jf. forældreansvarslovens § 1, under forældremyndighed, medmindre de har indgået ægteskab. Det er efter loven som udgangspunkt barnets forældre, der i fællesskab har forældremyndigheden over barnet. Den der har forældremyndigheden over et barn skal efter lovens § 2 drage omsorg for barnet og kan træffe afgørelse om barnets personlige forhold ud fra barnets interesse og behov. Barnet har ret til omsorg og tryghed. Barnet skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling. Dette fremgår direkte af forældreansvarslovens § 2, stk. 2.

Børn og unge er undergivet forældremyndighed, fordi de har behov for, at nogen passer på dem. Forældremyndighed indebærer således en pligt til at tage ansvar og drage omsorg over for barnet

eller den unge.

Som forældremyndighedsindehaver har man en ret og en pligt til at træffe beslutninger om barnet eller den unges forhold, herunder også om, hvordan barnet eller den unge skal opdrages.

En forældremyndighedsindehaver har bl.a. pligt til at varetage den daglige omsorg for barnet, herunder at sørge for, at barnet får tilstrækkelig mad og tøj, bolig og varme samt pleje og lægehjælp i sygdomstilfælde m.v. Der er også pligt til at opdrage barnet, sørge for barnets socialisering ved indlæring af adfærd og normer samt pligt til at tilgodese barnets følelsesmæssige behov og sørge for barnets tryghed.

Hvis en forældremyndighedsindehaver overlader det fuldstændig til barnet eller den unge selv at bestemme over dets person, kan der efter omstændighederne være tale om passiv fysisk eller psykisk omsorgssvigt. Voksenansvaret og omsorgspligten må derfor modsvares af en vis handleret for forældremyndighedsindehaveren til at beslutte, hvordan barnets behov bedst opfyldes.

For at omsorgspligten kan få et egentlig indhold, må forældremyndighedsindehaveren kunne foretage visse dagligdags ting over for barnet, herunder handle mod barnets vilje og ved brug af en vis mængde magt.

Forældreansvarslovens § 2, stk. 1, er ikke udformet som en positiv hjemmel i forhold til, hvilke magtmidler, der kan bruges og i hvilken udstrækning, ligesom bestemmelsen ikke regulerer ansvaret, hvis forældrene går for langt i deres magtanvendelse.

Hvor meget forældre kan gribe ind afhænger af det aktuelle beskyttelses- eller opdragelseshensyn og barnets eller den unges alder og modenhedsniveau. For mindre børn, der ikke kan overskue konsekvenserne af deres handlinger eller undladelser, må der antages at være en forholdsvis vid adgang til at anvende magt. Adgangen til magtanvendelse – særligt i opdragelsesøjemed – er omvendt generelt mere begrænset i forhold til større børn. Således må det af hensyn til barnets integritet indgå i vurderingen, hvilken alder barnet eller den unge har, og hvilket udviklingstrin barnet eller den unge befinder sig på. Der skal foretages en proportionalitetsvurdering, hvor magtanvendelsen skal vejes op mod barnets forudgående adfærd og det formål, der søges opnået med indgrebet.

En forældremyndighedsindehaver kan som regel træffe afgørelse om f.eks. barnets uddannelse, om hvor barnet skal opholde sig, om erhvervsvalg, om barnets navn, om barnets religiøse tilhørsforhold, om væsentlige medicinske spørgsmål og om barnets eventuelle indgåelse af ægteskab. Opregningen er ikke udtømmende beskrevet.

Forældremyndighedsindehaveren skal som udgangspunkt sikre barnets rettigheder og kan derfor optræde på barnets vegne i forhold til domstole og administrative myndigheder. Det betyder, at når et barn eller en ung under 18 år er part i en forvaltningssag, fx en børnesag, så repræsenterer forældremyndighedsindehaverne umiddelbart deres barn, dvs. at forældremyndighedsindehaverne udøver partsbeføjelser på deres børns vegne.

Retten til at træffe beslutninger omkring barnet eller den unge gælder alene den, der har forældremyndigheden over barnet og ikke andre voksne.

En forældremyndighedsindehaver må ikke udsætte barnet for vold eller anden krænkende behandling. Den såkaldte revselsesret blev afskaffet ved lov i 1997. Enhver form for fysisk afstraffelse

af et barn er således forbudt. Det samme gælder andre former for krænkende behandling. Herved tænkes navnlig på psykisk vold, f.eks. at et barn behandles følelsesmæssigt dårligt af forældrene, eller at barnet indespærres i længere tid og lignende. Hvis en forældremyndighedsindehaver udøver vold mod barnet, vil forældremyndighedsindehaveren kunne straffes efter straffelovens bestemmelser om vold.

Manglende iagttagelse af omsorgspligten er ikke direkte sanktioneret i forældreansvarsloven, men utilstrækkelig omsorg kan medføre reaktioner i det sociale system og kan i yderste konsekvens sanktioneres i det strafferetlige system.

Hvis forældre ikke varetager omsorgen for deres barn, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om iværksættelse af hjælp i form af frivillig anbringelse af barnet eller den unge uden for hjemmet efter § 52, stk. 3, nr. 7, i lov om social service eller i yderste konsekvens med tvang efter servicelovens § 58.

(Kilde: Betænkning om magtanvendelse overfor børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, s. 32ff, samt Vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge).

Dias 5:

Omsorgspligten - overdragelse

- Voksenansvaret tager afsæt i forældreansvaret – det gode forældreskab
- Ved anbringelse overgår den daglige omsorg fra forældrene til plejeforældrene eller personalet på anbringelsessteder
- Det er alene varetagelsen af den daglige omsorg, der overgår
- Forældrene bevarer forældremyndigheden, herunder ansvaret for at sikre barnets eller den unges rettigheder, fx ved udøvelse af partsbeføjelser i forhold til offentlige myndigheder
- Kommunalbestyrelsen kan, hvis det er nødvendigt, træffe afgørelser om barnets eller den unges behandling, uddannelse, anbringelsessted mv.

Voksenansvar

3

Noter: Omsorgspligten - overdragelse

Overdragelsen af ansvaret ved anbringelse

Dias
5

Ansvar for at varetage den daglige omsorg overgår fra forældrene til plejefamilierne og personalet på anbringelsesstederne, når et barn eller en ung anbringes uden for hjemmet.

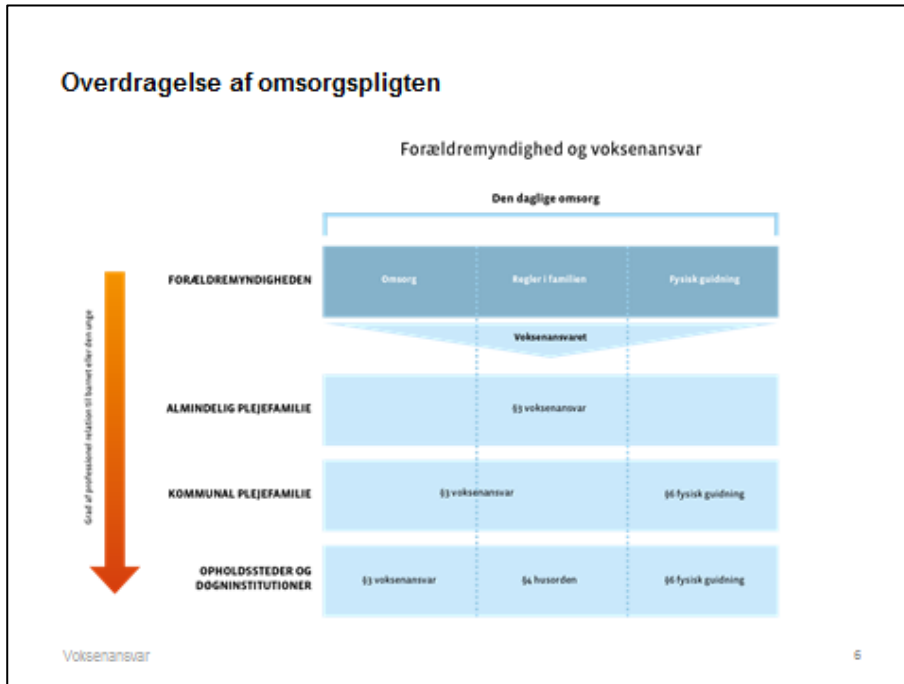
Magtanvendelsesudvalget fandt, at plejefamilier og personalet på anbringelsesstederne efter forholdets natur i praksis varetager forældrerollen over for de anbragte børn og unge, og at deres ansvar for at yde omsorg derfor må tage udgangspunkt i det, som anses for at være god og forsvarlig forældreomsorg med henblik på at sikre barnet eller den unges bedste. Ansvar for at sikre barnet eller den unges selvbestemmelsesret for at sikre barnet eller den unges interesser. Omsorgen indebærer at sikre, at barnet eller den unges fysiske og psykiske behov opfyldes, og at barnet eller den unge opbygger kompetencer til at indgå i sociale relationer, trives og modtager læring. Det er alene ansvaret for at varetage den daglige omsorg, der overgår til plejefamilier og personalet under anbringelsen.

Forældremyndighedsindehaverne bevarer ansvaret for at sikre barnet eller den unges rettigheder på vegne af barnet eller den unge, herunder partsbeføjelser. Endvidere bevarer forældremyndigheden retten til at bestemme over en række meget personlige forhold vedrørende barnet eller den unge. Som typiske eksempler på spørgsmål, som det tilkommer forældrene at træffe bestemmelse om kan nævnes spørgsmål om dåb (navngivning) og konfirmation.

Kommunalbestyrelsen kan, jf. servicelovens § 69, stk. 1, hvis det er nødvendigt, træffe afgørelser om barnets eller den unges behandling, uddannelse, anbringelsessted mv. Denne bestemmelse er primært relevant, hvor forældre ikke ønsker at samarbejde om barnets forhold under anbringel-

sen, eller der er uenighed mellem forældrene og kommunen om væsentlige forhold (vejledning om særlig støtte, pkt. 577).

Dias 6:

Noter: Omsorgspligten - overdragelse

Dias
6

Dette dias illustrerer overdragelsen af forældreansvaret til anbringelsesstedet samt sammenhængen mellem professionalisering, og i hvilket omfang der er et behov for lovhjemmel for indgreb i anbragte børn og unges selvbestemmelsesret. Jo mere professionel relationen er mellem en voksen og et barn eller en ung, jo større er behovet for, at der skal være en klar lovhjemmel, før indgreb kan foretages.

Almindelige plejefamilier

Plejefamilier, herunder de kommunale og netværksplejefamilier, antages, i de familielignende rammer i deres eget hjem, at have en videre adgang end de øvrige anbringelsessteder til med pædagogiske indgreb at påvirke de anbragte børn og unges adfærd i lighed med, hvordan de efter forældreansvarsloven ville håndtere tilsvarende opførsel fra deres egne børn.

Plejefamilier, som overtager den daglige omsorg over for et barn har således i vidt omfang samme handlemuligheder som forældrene. Plejefamilier er som de øvrige anbringelsessteder omfattet af voksenansvarslovens § 3. Voksenansvaret indebærer bl.a., at plejefamilierne som led i varetagelsen af den daglige omsorg kan foretage nødvendige indgreb i barnet eller den unges selvbestemmelsesret for at sikre barnet eller den unges interesser, herunder sikre, at barnet eller den unges fysiske og psykiske behov opfyldes, og at barnet eller den unge opbygger kompetencer til at indgå i sociale relationer, trives og modtager læring.

Plejefamilierne kan således som led i varetagelsen af den daglige omsorg foretage visse indgreb

over for et anbragt barn eller en ung, herunder f.eks. fysisk guidning ved at lægge en arm om skulderen på barnet eller den unge for at angive, at man ønsker, at vedkommende skal følge med eller andre lignende omsorgstiltag. Henset til, at der netop er tale om forhold i en familie og i et privat hjem, er der ikke behov for at regulere denne adgang direkte i lovgivningen ud over, hvad der følger af den generelle bestemmelse om voksenansvar i lovens § 3.

Plejefamilier har den samme adgang til at fastsætte og opretholde regler i deres eget hjem - i lighed med, hvad der gælder i almindelige familier. Plejeforældrene kan f.eks. stoppe og irttesætte børn, der kaster med mad, løber rundt med mudrede sko osv.

Kommunale plejefamilier

Kommunale plejefamilier efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 2, er familier, som i kraft af deres kompetencer og kvalifikationer er godkendt til at have børn og unge i pleje, som har behov for særlig støtte, der ikke vurderes at kunne varetages i almindelige plejefamilier, og som ellers vil kunne anbringes på et opholdssted eller en døgninstitution.

For at sikre, at de kommunale plejefamilier har de samme redskaber til at udøve den nødvendige omsorg over for anbragte børn og unge, som almindelige plejefamilier har, er de omfattet af hjemlerne til fysisk guidning og afværgehjælp efter henholdsvis §§ 6 og 8 i voksenansvarsloven. Det skyldes, at kommunale plejefamilier bl.a. i kraft af deres uddannelse og erfaring indtræder i en mere professionel relation til barnet eller den unge. Behovet for, at der er en klar lovhjemmel til et indgreb, er større, jo mere professionel relationen er mellem en voksen og et barn eller en ung.

Adgangen til at anvende fysisk guidning og afværgehjælp vil således være den samme for kommunale plejefamilier, der er godkendt som generelt egnede efter § 66, stk. 1, nr. 2, jf. § 66 a, stk. 1, nr. 1, i serviceloven, som personale på opholdssteder og døgninstitutioner efter § 66, stk. 1, nr. 5 og 6 i serviceloven.

I det omfang der er behov for at anvende yderligere magt over for et barn eller en ung, end der er adgang til i kommunale plejefamilier, bør barnet eller den unge i stedet anbringes på et opholdssted eller en døgninstitution.

Opholdssteder og døgninstitutioner

Her er relationen mellem de voksne og barnet primært professionel, og behovet for lovhjemmel er derfor størst her. Der er med voksenansvarsloven for opholdssteder og døgninstitutioner foruden fysisk guidning og afværgehjælp også sket en lovfæstelse af adgangen til at udarbejde en husorden. Personale på opholdssteder og døgninstitutioner har endvidere i beskyttelsesøjemed enten af hensyn til barnet eller den unge selv eller af hensyn til andre i lovens § 10 hjemmel til at tilbageføre et barn, der er rømmet; i § 9 hjemmel til at anvende fysisk magt for at hindre, at barnet eller den unge skader sig selv eller andre; i §§ 11 og 13 til at anvende fysisk magt for at hindre barnet eller den unge i at forlade anbringelsesstedet; i § 12 til at placere den unge på aflåst afdeling og endelig i § 14 til at placere den unge i særskilt isolationsrum.

Dias 7:

De overordnede og langsigtede formål med omsorgen

I relation til servicelovens § 46, indebærer omsorgen:

- At sikre kontinuitet i opvæksten og et trygt omsorgsmiljø, der tilbyder nære og stabile relationer til voksne
- At sikre barnets eller den unges muligheder for personlig udvikling og opbygning af kompetencer til at indgå i sociale relationer og netværk
- At understøtte barnets eller den unges skolegang og mulighed for at gennemføre en uddannelse
- At fremme barnets eller den unges sundhed og trivsel
- At forberede barnet eller den unge til et selvstændigt voksenliv

Voksenansvar

7

Noter: De overordnede og langsigtede formål med omsorgen

Dias
7

Tilsvarende som alle andre indsatser skal omsorgen for anbragte børn og unge ske i overensstemmelse med formålsbestemmelserne i servicelovens § 46.

Dias 8:

Omsorgspligten

- Varetagelsen af den daglige omsorg:
 - Sikre barnet eller den unges interesse
 - Opfylde barnets fysiske og psykiske behov
 - Opbygge kompetencer hos barnet eller den unge til at indgå i sociale relationer
 - Sikre at barnet eller den unge trives og modtager indlæring
- Som led i varetagelsen af den daglige omsorg kan der ske **NØDVENDIGE** indgreb i barnets eller den unges selvbestemmelsesret **for at sikre barnets eller den unges interesser**

Voksenansvar

8

Noter: Omsorgspligten

Dias
8

Som for forældremyndighedsindehaveren indebærer plejeforældrenes og anbringelsesstedernes varetagelse af den daglige omsorg bl.a. at sikre, at barnet eller den unges basale følelsesmæssige-, sundheds- og hygiejnebehov tilgodeses, at barnet eller den unge lærer at gebærde sig ud fra sociale normer, at barnet eller den unge passer sin skolegang, og at barnet eller den unge har adgang til fritidsinteresser og samvær med familie og øvrigt netværk.

Anbringelsesstedernes ansvar indebærer, at plejefamilierne og personalet som led i varetagelsen af den daglige omsorg kan foretage nødvendige indgreb i barnets eller den unges selvbestemmelsesret for at sikre barnets eller den unges interesser, herunder sikre, at barnets eller den unges fysiske og psykiske behov opfyldes, og at barnet eller den unge opbygger kompetencer til at indgå i sociale relationer, trives og modtager læring.

Dias 9:

Omsorgspligten - mindre indgreb

Mindre indgreb:

- I opdragelsesøjemed
- Sikring af barnets basale behov, f.eks. hygiejne
- I beskyttelsesøjemed
 - Beskytte i faresituationer
 - Beskytte mod risikofaktorer
- Hvor meget der kan gribes ind afhænger af det aktuelle opdragelses- eller beskyttelseshensyn
- Barnet eller den unges alder og modenhed væsentligt kriterium – særlig ved opdragelseshensyn
- Hvordan der gribes ind samt omfanget af barnets eller den unges modstand vil generelt være væsentlige kriterier for, om der er tale om omsorgshandlinger eller egentlig fysisk magtanvendelse

Voksenansvar

9

Noter: Omsorgspligten – mindre indgreb

Dias 9

I den daglige omsorg for et barn eller en ung kan der opstå situationer, hvor der er uoverensstemmelse mellem barnets eller den unges ønsker og personalets faglige vurdering af, hvad der er det bedste for den pågældende. I en sådan situation skal der ske en afvejning af hensynet til barnets eller den unges medbestemmelsesret over for hensynet til barnet eller den unges ret til omsorg. Barnets alder og modenhed eller eventuel funktionsnedsættelse kan f.eks. medføre, at det kan være nødvendigt at anvende fx fysisk guidning over for især børn under skolealderen for at undgå, at barnets sundhed eller udvikling lider skade (se endvidere særligt modul om fysisk guidning).

Der kan sondres mellem følgende situationer, hvor der er behov for at gribe ind:

- Faretilfælde:
 - Beskyttelse mod konkrete risikofaktorer
- Daglig basis:
 - I opdragelsesøjemed

Når der gribes ind, kan det være nødvendigt at anvende fysisk guidning.

Der kan også være situationer, hvor barnet eller den unge ikke er i stand til at varetage f.eks. hygiejnemæssige foranstaltninger, og hvor det henset til omsorgspligten er nødvendigt at gribe ind og sikre, at barnet f.eks. kommer i bad, får børstet tænder, klippet hår eller negle eller får skiftet en ble. I sådanne situationer kan der således være behov for at fastholde barnet eller den unge.

Hvordan der gribes ind samt omfanget af barnets eller den unges modstand vil generelt være væsentlige kriterier for, om der er tale om omsorgshandlinger eller egentlig fysisk magtanvendelse. Det anses således for en omsorgshandling at anvende fysisk guidning, hvorved man ved fysisk kontakt angiver, hvad man ønsker barnet eller den unge skal (eks. følge med, sætte sig osv.). Der er tale om en omsorgshandling, så længe barnet eller den unge ikke gør aktiv modstand. Hvis barnet eller

den unge yder aktiv modstand, skal den fysiske kontakt ophøre, medmindre barnet eller den unge udsættes for fare, hvis man slipper taget.

Omsorgshandlinger som ovennævnte skal ikke indberettes.

Dias 10:

Eksempler på omsorgshandlinger

Opdragelsesøjemed i dagligdagssituationer:

- Hjælpe barnet eller den unge til at sidde pænt ved bordet
- Få et mindre barn ind eller ud af en bus eller en bil
- I et begrænset tidsrum sende barnet eller den unge ind på sit værelse

Sikring af basale behov:

- Fysisk guide i forbindelse med tandbørstning
- Kortvarigt fastholde, mens barnet får tilstrækkeligt med tøj på
- Sikre, at barnet bliver spændt fast i sikkerhedssele under en køretur

Beskytte barnet eller den unge mod konkrete risikofaktorer:

- Kortvarigt stille sig i vejen foran hoveddøren for en ung, der er på vej ud f.eks. for at prostituere sig

Faretilfælde:

- Holde barnet tilbage fra at løbe ud på vejen
- Forhindre barnet i at lege med en kniv
- Forhindre skade, hvis barnet kravler op på en høj stol

Voksenansvar

10

Noter: Eksempler på omsorgshandlinger

Dias
10

Eksempler på omsorgshandlinger.

Dias 11:

Legalitetsprincippet

Indgreb i frihedsrettigheder kræver normalt en klar og sikker hjemmel.

Voksenansvar 11

Dias 11	<p>Noter: Legalitetsprincippet</p> <p>Personalet på anbringelsesstedet er ansvarlig for, at omsorgshandlinger og fysisk guidning ikke får karakter af egentlig fysisk magtanvendelse, dvs. at der bruges fysisk magt over for et barn eller en ung, der yder aktiv modstand.</p> <p>Hvis barnet i forbindelse med omsorgshandlinger eller fysisk guidning gør modstand, men det fortsat vurderes, at der er behov for at kunne håndtere barnet eller den unge, kræver det, at betingelserne for at anvende de forskellige former for magt er opfyldt, herunder f.eks. at barnet eller den unge er til fare for sig selv eller andre.</p> <p>Legalitetsprincippet er her et væsentligt princip.</p> <p>Legalitetsprincippet</p> <p>Der må ikke foretages vilkårlige indgreb i anbragte børn og unges rettigheder. Det er et almindeligt uskrevet legalitetsprincip i dansk ret, at indgreb i frihedsrettigheder normalt kræver en klar og sikker hjemmel. Efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention stilles der krav om, at et indgreb skal have et retsgrundlag i national ret, der er tilgængeligt for individet og så klart og præcist, at individet med rimelig sikkerhed kan forudsige sin retsstilling. En klar lovhjemmel er således, når der i en lov er beskrevet, hvilke handlinger, der kan foretages, betingelserne eller forudsætningerne for, at de kan foretages, samt hvem der kan foretage dem.</p> <p>Voksenansvarsloven indeholder i §§ 8-20 bestemmelser, der giver hjemmel til indgreb i rettigheder.</p> <p>Afhængigt af et indgrebs karakter vil der være tale om enten magtanvendelse eller andre indgreb i selvbestemmelsesretten, hvis et indgreb berører anbragte børn og unges rettigheder, og barnet</p>
---------	--

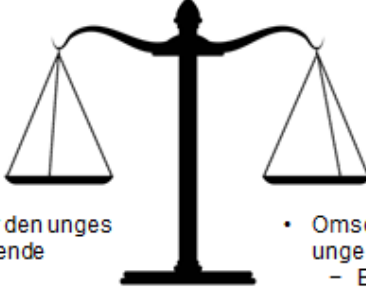
eller den unge ikke samtykker hertil.

Dias 12:

Afvejning af hensyn

Konkret afvejning ved varetagelse af hensyn:

- Barnets modenhed, funktionsniveau og alder
- Indgrebets omfang og intensivitet i forhold til formålet

- Barnet eller den unges grundlæggende rettigheder
- Omsorgen for barnet eller den unge
 - Beskyttelse
 - Opdragelse
 - Opfyldelse af basale behov

Voksenansvar 12

Noter: Afvejning af hensyn

Dias
12

Omsorgen for et barn eller en ung skal varetages ud fra en konkret afvejning af barnet eller den unges grundlæggende rettigheder og under hensyntagen til barnet eller den unges alder, modenhed og funktionsevne.

Hvor meget plejefamilier eller personale kan gribe ind som led i den daglige omsorg over for et anbragt barn eller en ung vil således afhænge af det aktuelle beskyttelses- eller opdragelseshensyn sammenholdt med barnet eller den unges øvrige rettigheder, som der potentielt foretages indskrænkninger i.

Hensynet til barnets integritet tilsiger, at det særligt i opdragelsesmæssigt øjemed må antages, at der kan gribes mere ind over for mindre børn end over for større børn.

Der skal løbende foretages en afvejning af, om indgrebet er proportionalt, hvis situationen udvikler sig, f.eks. hvis barnet gør modstand.

Dias 13:

Elektroniske kommunikationsmidler

- Børn og unge har ret til at ytre sig og modtage information, herunder gennem elektroniske medier
- Plejefamilier, døgninstitutioner og opholdssteder kan opstille regler for brug af elektroniske kommunikationsmidler (fx i en husorden på opholdssteder og døgninstitutioner)
- Plejefamilier, døgninstitutioner og opholdssteder kan ikke fastsætte regler, der helt afskærer de anbragte børn og unges adgang til elektronisk kommunikation
- Børn og unge har samtidig ret til beskyttelse mod kommunikation, der skader barnets eller den unges velfærd
- Beskyttelsen skal ske ad pædagogisk vej, medmindre helt særlige forhold gør, at der kan træffes en afgørelse efter voksenansvarslovens § 15

Voksenansvar

13

Noter: Elektroniske kommunikationsmidler

Børn og unge har ret til at ytre sig og modtage information, herunder gennem elektroniske medier.

Dias
13

Elektroniske medier er i dag en integreret del af børne- og ungdomslivet. Børn og unge får i høj grad deres information fra internettet. De har i stigende grad kontakt til omverdenen eller dyrker og udvikler sociale fællesskaber gennem brug af computer, mobiltelefon og sociale medier.

Børn og unge har samtidig ret til beskyttelse mod kommunikation, der skader barnets eller den unges velfærd. Det kan derfor være nødvendigt at sætte grænser for børns og unges brug af elektroniske medier – både af hensyn til barnet og den unge selv eller af hensyn til andre børn og unge f.eks. for at undgå mobning.

Beskyttelsen skal ske ad pædagogisk vej, medmindre betingelserne for, at børn og unge-udvalget træffer en afgørelse i henhold til § 15 er til stede.

Alene til underviserens orientering – der skal ikke her undervises i denne bestemmelse

Voksenansvarsloven:

§ 15. Børn og unge-udvalget kan uden retskendelse træffe afgørelse om kontrol med barnets eller den unges brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation med nærmere angivne personer udenfor institutionen under barnets eller den unges ophold på anbringelsessteder efter § 66, stk. 1, nr. 5 og 6, i lov om social service, når det er nødvendigt af hensyn til barnets eller den unges sundhed eller udvikling. Afgørelsen træffes for en bestemt periode.

Stk. 2. Der kan ikke foretages kontrol med korrespondance m.v. mellem barnet eller den unge og offentlige myndigheder eller en eventuel advokat.

Stk. 3. En afgørelse efter stk. 1 kan træffes foreløbigt efter reglerne i § 75, stk. 1, i lov om social service, når betingelserne heri er opfyldt.

Elektronisk kommunikation og husorden

En husorden kan indeholde regler for brug af elektroniske kommunikationsmidler. En husorden kan derimod ikke fastsætte regler, der helt afskærer de anbragte børn og unges adgang til f.eks. elektronisk kommunikation og besøg af andre.

Ankestyrelsens principafgørelse 90-09

Ankestyrelsen har truffet en principafgørelse vedrørende fratagelse af adgangen til elektronisk kommunikation.

Sagen drejede sig om ung mand på 16 år, der var anbragt uden for hjemmet uden samtykke bl.a. grundet følelsesmæssige vanskeligheder samt et behandlingsbehov. Børn og unge-udvalget traf kort efter anbringelsen en afgørelse om kontrol med brev-, mail- og telefonkontakten i forhold til forældrene. Kommunen traf dernæst afgørelse om fratagelse af mobiltelefon samt adgang til internettet for herved at kunne effektuere børn og unge-udvalgets afgørelse om kontrol.

Selvom der i sagen var behov for en regulering af kontakten, vurderede Ankestyrelsen, at det for en 16-årig var meget indgribende at få frataget sin mobiltelefon samt adgangen til internettet. I den konkrete sag lagde Ankestyrelsen vægt på, at fratagelse af mobil og internet havde uforholdsmæssigt store konsekvenser for den unge mands mulighed for at have en normal teenage-tilværelse med dertil hørende kommunikationsmuligheder. Ankestyrelsen omgjorde derfor afgørelsen.

Øvelse og refleksion

Formålet med denne øvelsesdel er at illustrere:

- Dels hvor indgribende det er at begrænse særligt større børn og unges kommunikation gennem elektroniske medier
- Dels at løsningen i forhold til beskyttelse af særligt teenagere er pædagogiske tiltag

Spørgsmål til deltagerne kan være:

1. del:

- Tag en runde blandt deltagerne, og spørg til 1. hvilke sociale medier de selv har været på inden for det sidste døgn: Facebook, Twitter, Instagram mv. Skab for deltagerne herigenem et billede af, hvor stor betydning denne kommunikation har for voksne
- Tag ligeledes en runde, og spørg til, hvor mange sms'er de har skrevet inden for det sidste døgn, evt. således, at når to-tre deltagere har svaret, spørger man, om der er nogen, der har skrevet eller modtaget flere
- Herefter spørges nogle af de mest flittigt kommunikerende deltagere til, hvorledes de tænker, at de ville have det, hvis de det næste døgn ikke havde adgang til deres mobil, tablet eller computer. Eller blot, hvordan man har det, hvis man har glemt sin mobil derhjemme?
- Herefter kan der lægges op til drøftelse om, hvorvidt de tænker, at deres følelser ved at blive afskåret fra at kunne kommunikere gennem mobil og internet er anderledes, end de er for unge
- I drøftelserne kan man også spørge ind til, hvad man selv ville gøre, hvis man enten har

glemt sin mobil eller på anden vis mistet den, og der er nogen, man rigtig gerne vil snakke med her og nu?

2. del

- Hvilke konkrete problemer har I oplevet i forhold til at beskytte et barn eller en ung mod kommunikationen på internettet eller kommunikation med bestemte personer? Hvordan håndterede I det?
- Kunne der være andre, og evt. bedre eller mindre indgribende metoder / tilgange, der kan anvendes?
- Er det muligt 100 pct. at afskære børn og unge fra det, der foregår på internettet eller for at have kontakt med personer, der har en skadelig virkning på deres sundhed og udvikling?
- Hvilke pædagogiske tiltag kan anvendes?

Dias 14:

Omsorg - børn og unge med funktionsnedsættelser

- Udover en særskilt bestemmelse om alarm og pejlesystem, er der ikke særskilte regler om indgreb, der gælder for børn og unge med funktionsnedsættelser
- Som i forhold til øvrige anbragte børn og unge er det muligt at anvende fysisk guidning
- Er der risiko for personskade, må det i det konkrete tilfælde vurderes om det som led i omsorgen for det enkelte barn eller ung, er nødvendigt at fastspænde barnet til fx kørestol eller seng
- Der kan være behov for at anvende fysisk guidning i fx hygiejne situationer også til større børn og unge med nedsat funktionsevne
- Der skal være fokus på **ALTID** at anvende de mindst indgribende tiltag

Voksenansvar

14

Noter: Omsorg - børn og unge med funktionsnedsættelser

Særligt om børn og unge med fysiske og psykiske funktionsnedsættelser

Dias
14

Der er ingen særskilt regulering om magtanvendelse over for børn og unge med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse på det sociale område. Hverken serviceloven eller voksenansvarsloven indeholder bestemmelser om f.eks. fastspænding af børn og unge til kørestol eller andet hjælpemiddel, seng, stol eller toilet for at forhindre fald eller fastholdelse i hygiejnesituationer.

Der er i lov om voksenansvar fastsat bestemmelser om personlige alarm- eller pejlesystemer over for børn og unge, der er anbragt i døgninstitution eller opholdssted, og som har betydeligt og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

Hvis der er risiko for, at et barn eller en ung vil blive udsat for væsentlig personskade, må det i det enkelte tilfælde vurderes, om det som led i omsorgen for det enkelte barn eller den enkelte unge vil være nødvendigt at fastgøre vedkommende til en kørestol, seng eller andet hjælpemiddel, f.eks. at bruge sengeheste, stol, særlige seler til bilkørsel eller toilet med stofsele. Det skal dog altid overvejes, om det er muligt at bruge andre mindre indgribende metoder, f.eks. hvis et barn med dårlig balanceevne og delvise lammelser eller hyppige spasmer kan forhindres i at falde ud af sengen ved at anbringe madrassen tæt ved gulvet.

For børn og unge med funktionsnedsættelser kan der være behov for fysisk støtte, fastholdelse og guidning til eksempelvis bad, tandbørstning og påklædning også til større børn og unge.

Sådanne omsorgstiltag og handlinger skal i lighed med fysisk guidning ikke registreres og indberettes som magtanvendelse.

Særligt om anvendelse af stofseler

I forhold til børn og unge med nedsat funktionsevne kan det i nogle tilfælde være nødvendigt at beskytte barnet eller den unge mod at lide personskade, hvis der fx er risiko for, at barnet eller den unge falder ud af en seng eller ned af en stol eller et toilet. Personalet kan i sådanne tilfælde anvende en stofsele til at hindre fald og personskade.

Med henblik på at kunne dokumentere, at brugen af stofseler er begrundet i omsorgspligten for barnet eller den unge og ikke går videre, end denne begrunder, skal kommunen sikre sig, at der er fagligt belæg for, at anvendelsen af stofseler er nødvendig af hensyn til varetagelsen af omsorgspligten i forhold til det enkelte barn eller den enkelte unge

Rækkevidden af omsorgshandlinger

Hvis barnet eller den unge ikke aktivt modsætter sig støtten fysisk, verbalt eller ved anden kommunikation, betragtes støtten ikke som omfattet af reglerne om magtanvendelse, men som led i den almindelige omsorg for barnet. Modsat barnet eller den unge sig derimod, skal den fysiske støtte eller fastholdelse betragtes som omfattet af reglerne om magtanvendelse. I disse tilfælde skal der arbejdes på, at omsorg og støtte kan ydes på en måde, så magtanvendelse undgås, ligesom der skal ske en registrering og indberetning.

I forhold til børn og unge med funktionsnedsættelser skal der være særlig opmærksomhed på barnet eller den unges kommunikation og signaler, da det for børn og unge med kognitive og kommunikative funktionsnedsættelser kan være vanskeligere at yde aktiv modstand eller sige fra.

Der vil løbende skulle foretages en afvejning af, om indgrebet fortsat er proportionalt, hvis situationen eskaleres, og barnet eller den unge gør modstand. Som eksempel her på kan nævnes, hvis barnet eller den unge modsætter sig tandbørstning fysisk, så skal det overvejes, om den øgede fastholdelse, der så vil være behov for, står mål med det, der søges opnået.

Dias 15:

Forebyggelse af konflikter og behov for indgreb

Personalet skal være opmærksom på:

- Situationer og forhold, der kan give anledning til konflikter – så disse kan håndteres, inden konflikten opstår
- Børn og unge med udadreagerende adfærd skal mødes med forståelse for deres følelser og frustrationer, samtidig med at der arbejdes på at lære dem at håndtere følelser og adfærd
- Faste og klare rammer samt voksne, som børnene og de unge har tillid til, er væsentlige elementer til at sænke risikoen for konflikter i det daglige

Voksenansvar

15

Noter: Forebyggelse af konflikter og behov for indgreb

Dias
15

I det daglige arbejde på anbringelsesstederne kan brist i kommunikationen mellem barn og voksen, barnets oplevelse af ikke at blive forstået, eller barnets oplevelse af usikkerhed om sin egen situation og fremtid, være nogle af de forhold, der kan give anledning til konflikter. Er der gentagne konflikter med et konkret barn, må der med henblik på at forebygge tilspidsede situationer ske en analyse af de forhold, der har indflydelse på konflikternes opståen.

Det er vigtigt, at plejeforældre og personalet på anbringelsesstedet løbende motiverer barnet eller den unge til at modtage den socialpædagogiske behandling, støtte og omsorg, så konfliktsituationer begrænses til et absolut minimum. Plejeforældrene eller personalet bør, i det omfang, det er forsvarligt og under hensyn til barnets eller den unges bedste sammen med barnet eller den unge, finde måder at yde støtten på, som barnet eller den unge kan acceptere. Konflikter skal altid søges løst gennem dialog, og det gælder også i situationer, hvor barnet eller den unge nægter eller modsætter sig handlinger, der ud fra en faglig vurdering anses for nødvendige i omsorgen.

Modsætter et barn eller ung sig gentagne gange at modtage en nødvendig omsorg, skal anbringelsesstedet gå i dialog med forældremyndighedsindehaveren, den anbringende kommune og eventuelt andre involverede parter om løsningsmuligheder. Dette kan f.eks. være aktuelt, hvis barnet eller den unge ikke vil modtage medicin, modsætter sig at gå i skole eller rømmer fra stedet

Barnets eller den unges oplevelse af ikke at blive forstået eller barnets eller den unges oplevelse af usikkerhed omkring sin egen situation og fremtid giver ofte anledning til konflikter. Det er vigtigt at undgå de tilspidsede situationer, der i værste fald kan udvikle sig til udøvelse af magtanvendelse.

En del børn og unge i døgninstitutioner og på opholdssteder kan reagere meget voldsomt med

følelsesudbrud, frustrationer og aggressioner. Det er derfor væsentligt, at børnene og de unge mødes med forståelse for deres følelser og frustrationer. Sideløbende bør der arbejdes på, at disse børn og unge lærer at håndtere deres voldsomme følelser og konflikter med voksne og andre børn og unge. Hvilke metoder, der er hensigtsmæssige vil afhænge af pågældende barn eller unge og af den samlede børne- og ungegruppe. Til de mest udadreagerende børn og unge kan det eksempelvis overvejes, om det ville være hensigtsmæssigt at anvende kognitive behandlingsprogrammer, som omfatter vredes- og konflikthåndtering, fx ART (Aggression Replacement Training). Se også gerne moduler om forebyggelse af magtanvendelser.

Indsatsen på anbringelsesstederne til det enkelte barn eller den enkelte ung bør så vidt muligt tilrettelægges således, at den udøves af voksne, som barnet eller den unge har tillid til, og som har et godt kendskab til barnets eller den unges særlige behov og reaktionsmønstre, herunder eventuelle baggrunde for disse.

Forudsigelighed er et væsentligt element i opbygningen af et trygt miljø på anbringelsesstederne og er derfor også vigtigt i forebyggelsen af konflikter og magtanvendelse. Forudsigelighed for børn og unge, der har ophold i døgninstitution eller på et opholdssted, forudsætter, at institutionen eller opholdsstedet tilbyder en hverdag med klare og faste rammer, herunder at der sikres en kommunikation, som giver barnet eller den unge (reel) mulighed for at forstå baggrunden for de rammer, der er opstillet

Dias 16:

Casearbejde

Refleksion og dialog om voksenansvar

Voksenansvar 16

	Noter: Casearbejde
Dias 16	<p>Socialstyrelsen har fået udarbejdet i alt seks film, der vil kunne anvendes til refleksion og drøftelse af bestemmelsen om voksenansvar i forhold til plejefamilier samt døgninstitutioner og opholdssteder. På filmsiden findes en kort beskrivelse af filmen, refleksionsspørgsmål samt en pdf-fil indeholdende casen i skriftlig form med juridiske og pædagogiske-psykologiske kommentarer.</p> <p>Se en af filmene, og få deltagerne til i grupper at drøfte de tilhørende refleksionsspørgsmål.</p> <p>Plejefamilier</p> <p><i>Filmen: Sengetid (Sofie, 6 år)</i></p> <p>Tvillingerne Sofie og Frederik er i familiepleje hos Lene og Jens. Familien har spist aftensmad i haven, og det er nu sengetid. Frederik er gået med Jens ind for at børste tænder, men Sofie er blevet ude i haven og hopper på trampolinen. Lene forsøger forgæves at få Sofie ned af trampolinen, men Sofie fortsætter med at hoppe.</p> <p><i>Filmen: Konflikt efter samvær (Mikkel, 8 år)</i></p> <p>Mikkel er anbragt i familiepleje hos Bent og Hanne. Mikkel kan have svært ved at falde til ro, hvis han først bliver vred og får et raserianfald. Bent og Hanne vil gerne undgå, at Mikkel får et raserianfald, når han har været til samvær med sine biologiske forældre. Derfor er det altid Bent, der henter ham. Mikkel har netop haft samvær med sin far, og han vil ikke med hjem. Han vil være sammen med sin far. Bent får overtalt Mikkel til at sætte sig ind i bilen. Raserianfaldet bryder dog ud igen og udvikler sig på køreturen.</p> <p>Døgninstitutioner og opholdssteder</p> <p><i>Filmen: Aflevering af mobiltelefon ved sengetid (Isabella, 10 år)</i></p> <p>Isabella har boet på døgninstitutionen Månehuset i et halvt år. I Månehuset er der i husordenen</p>

en regel om, at mobiltelefonerne skal afleveres til personalet 30. minutter før sengetid. Isabella prøver ofte at undgå at aflevere mobiltelefonen. Denne aften har hun lige snakket med hendes mor i telefonen, og hun er bekymret for sin mor. Derfor nægter hun at aflevere mobiltelefonen.

Filmen: Mobilmobning (Niklas, 15 år/Mitchell, 15 år)

Niklas og Mitchell har gennem flere uger chikaneret de andre børn på institutionen Solbakken via mobiltelefoner. Mobilmobningen er nu kulmineret i, at pigen Vicky, som er deres offer, er brudt sammen. Niklas og Mitchell nægter, at de mobber.

Filmen: Det daglige bad (Diana, 10 år)

Diana har ikke været i bad i flere dage. Diana skal i eftermiddag på besøg hos sin mor. Derfor prøver pædagogen Mai at overtale hende til at komme i bad, men hun nægter. De andre børn er begyndt at kommentere, at Diana lugter

Filmen: Nægter at tage medicin (Ricco, 10 år)

Ricco har i flere dage nægtet at tage sin ADHD-medicin. Den manglende medicin betyder, at han bliver meget vred og til fare for de andre børn, pædagogerne og sig selv. Pædagogen Mai har til opgave at sørge for, at Ricco får sin medicin, og hun forsøger ihærdigt at overtale Ricco til at tage medicinen, men han nægter.